

Nuoret tarvitsevat sosiaalista vahvistamista

Keskustan Työelämä- ja tasa-arvoverkosto
puheenjohtaja Aila Paloniemi

Keskustan vaihtoehto

Keskusta

Lasten ja nuorten hyvinvointi syntyy lähiyhteisöissä

Valtaosalla perheistä asiat hyvin, mutta erilaiset ongelmat ovat lisääntyneet

- pahoinvointi
- väsyminen
- epävarmuus
- myös tulo-, terveys-, ja hyvinvointierot kasvaneet

Perhe-elämän vaikeudet heijastuvat lapsiin ja jopa kolmasosa heistä voi huonosti

- perushoivan ja turvallisen aikuisen puute
- heikko itsearvostus
- fyysis-psykkistä oireilua

Perheen merkitys ja vanhempien tuki ovat lapselle nuorelle äärimmäisen tärkeitä

Keskusta

Mitä tulee tehdä?

Samanaikaisesti tulee toteuttaa useita palvelujärjestelmää tehostavia toimia, jotka edistävät varhaista hoitoon pääsyä ja ennaltaehkäisyä

- hoitoon pääsyn kynnystä tulee alentaa
- nuorten ongelmiin erikoistuneita avopalveluita tarvitaan lisää
- palveluketjua tulee porrastaa
 - koulujen oppilashuollon asemaa tässä ketjussa tulee korostaa
- sijoitettujen nuorten mahdollisuutta perhehoitoon on lisättävä ja perheiden varhaista tukea kehitettävä

Keskuksista

Lasten hyvinvointia tuettava jo varhain

Lapsen tasapainoista kehitystä voidaan edistää hänen lähiyhteisön kohdatessa erilaisia haasteita (sairaus, talousvaikeudet) rakenteellisilla menetelmillä.

Eniten kuntien käyttämä malli on kaksiportainen Lapset puheeksi –keskustelu ja –neuvonpito.

- Lp-keskustelulla kartoitetaan lasta suojaavat tekijät kaikissa toimipisteissä
 - poikkiammatillisen yhteistyön kartoittaminen
- Lp-neuvonpito on kevyempi yhteistyömenetelmä esim. koulujen oppilashuollon tueksi
- molemmat menetelmät käyvät hyvin myös neuvoloiden työhön. Esimerkiksi raskautta voidaan seurata Lp-lokikirjan avulla, ja sen myötä räätälöidä tukipalvelut sellaisiksi, että lapsen hyvä kehitys on mahdollista

Keskuksista

Nuorten kiinnittymistä kouluihin on tuettava

Opiskelu ja työelämään siirtyminen voivat lykkääntyä nuoruusvaiheen mielenterveys- ja hyvinvointiongelmien vuoksi etenkin jos niitä ei hoideta ajoissa ja asianmukaisesti.

Haasteita ovat erityisesti avun piiriin hakeutuminen ja avun saaminen. Mielenterveyspalvelut ovat hajallaan palvelujärjestelmässä, mikä vaikeuttaa hoitoon pääsyä ja hoidon loppuun saattamista.

Keskeisiä toimia

- painotus matalan kynnyksen palveluihin
- moniammatillisuuden lisääminen
- palveluiden kohdentaminen kouluihin
 - psykiatrinen sairaanhoitaja osaksi oppilashuoltoa
- palveluista joustavampia ja mukautuvaisempia nuoren elämään

Keskuksista

Koulukiusaaminen kiinnittymisen esteenä

Koulukiusaamisen seuraukset ovat usein vakavia ja pitkäkestoisia.

Jos kiusaamiseen puuttuminen on tehotonta ja se saa jatkaa pitkään, seurauksena on traumatisoitumista ja sosiaalisista yhteyksistä vieraantumista.

Kiusaaminen aiheuttaa ongelmia koulunkäynnissä ja etenkin toisella asteella usein myös opintojen keskeyttämistä.

Keskuksista

Pitkään jatkunut kiusaaminen traumatisoi uhrinsa

Huomion arvoista on etenkin se, että tutkimustulosten mukaan valtaosa lapsista ja nuorista kokee, etteivät aikuiset puutu kiusaamiseen tarpeeksi.

Koulutuksen järjestäjillä on lakisääteinen velvollisuus taata turvallinen opiskeluympäristö, mutta käytännöt ovat vaihtelevia.

Kiusaamisen ehkäisemiseksi tarvitaan selkeä prosessimalli.

- lainsäädäntöön on saatava konkreettinen vaade puuttumiselle
- vastuut ja velvollisuudet tulee määritellä tarkasti
- oppilaille kerrottavana selkeästi mitä kiusaamisesta lopulta seuraa

Kiusaamisesta kärsineille tulee luoda vahva jälkihoidon malli, joka auttaa pääsemään koetun yli.

Keskusta

Nuorten syrjäytyminen ja mielenterveys

Mielenterveyden häiriöt ovat nuorilla noin kaksi kertaa yleisempiä kuin lapsilla ja ne lisäävät vahvasti syrjäytymisen riskiä.

Nuorten syrjäytymiskehityksen ehkäisemiseksi palvelujärjestelmässä on tehtävä muutoksia:

- järjestelmä tulee resursoida uudelleen
- työ täytyy organisoida paremmin – oikea osaaminen oikeaan paikkaan
- palveluista tulee tehdä joustavampia
 - palveluiden on mukauduttava nuoren elämäntilanteeseen ja sen muutoksiin
- nuoren kokonaistilanne on hahmotettava
 - huomiota on kiinnitettävä myös nuoren lähiyhteisöihin
- eri sektoreiden työntekijöiden moniammatillista yhteistyötä pitää lisätä
 - tarvitaan yhteisiä, mallinnettuja työtapoja
 - yhteiset käsitteet, työskentelytavat ja toimet

Keskuksista

Nuorisotakuu – haasteet ja mahdollisuudet

Haasteet:

- kohderyhmä hukassa
 - nuorisotakuu ei tavoita kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia nuoria
- Kelan, sosiaalitoimiston, TE-keskuksen ja terveystoimen välinen yhteistyö ontuu
 - byrokrazia haittaa avunsaantia
- kansallinen malli jättää varjoonsa hyviä paikallisia toimintatapoja
 - Vamos ja Sovinto
 - sovelias koko, sitoutunut henkilöstö
 - räätälöidyt mallit
 - yksilöllinen ohjaus
- koulutuspaikkojen riittävyys alueellisesti epävarmaa

Mahdollisuudet:

- etsivä nuorisotyö ja löytävä aikuistyö
- työpajat tarjoavat myönteisiä kokemuksia uuden oppimisesta ja näkemyksiä eri ammattialoista
- oppisopimusjärjestelmä on hyvä toimintatapa, mutta siitä tulee kehittää yhä tavanomaisempi vaihtoehto

Keskusta

Köyhyys ja palvelujako syrjäyttävät

Köyhyys on taloudellista ahdinkoa, joka syrjäyttää suuren joukon lapsia ja nuoria esimerkiksi harrastuksista, aiheuttaa osattomuutta ja lisää kiusatuksi tulemisen riskiä.

Köyhien ja varakkaiden maailmat erkanevat myös sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kasvavia hyvinvointi- ja terveystarpeita tulee kaventaa kehittämällä palveluita etenkin työelämän ulkopuolella oleville ja köyhyydestä kärsiville perheille.

Keskusta

Syrjäytyminen ei ole luonnonlaki

Pohjoismainen hyvinvointivaltio onnistui katkaisemaan huono-osaisuuden sukupolvisen ketjun. Ratkaisevaa oli ja on edelleen lapsuuden olosuhteiden kohentaminen.

Keskustan toimet kootusti:

- matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen
- ennaltaehkäisyyn panostaminen koko peruspalveluiden kentässä
- nuorten ongelmiin erikoistuneiden avopalveluiden lisääminen
- moniammatillisen työnjaon edistäminen
- resurssien tavoitteellisempi kohdentaminen
- kevyiden yhteistyömenettelyjen lisääminen jo olemassa olevia rakenteita hyödyntämällä
- koulukiusaamiseen puuttumisen tiukentaminen lainsäädännössä
- nuorisotakuun kohdistaminen myös kaikkein vaikeimmassa asemassa oleviin
 - etsivän nuoriso- ja aikuistyön lisääminen

Keskusta